



РЕЦЕНЗИЯ

ОТ
ДОЦ.Д-Р НАДЕЖДА ЙОРДАНОВА ДИМОВА
НОВ БЪЛГАРСКИ УНИВЕРСИТЕТ - СОФИЯ
Професионално направление 3.8 Икономика

върху научните трудове за участие в конкурса за заемане на академична длъжност „доцент“ по професионално направление 3.8 Икономика (Световно стопанство и международни икономически отношения – международни финанси и международна търговия), обявен в Държавен вестник бр.38/24.04.2020, с кандидат главен асистент, доктор по икономика Иrena Петрова Николова.

Със Заповед на Ректора на НБУ 3-РК – 221/17.06.2020г. за утвърждаване на научно жури по конкурса за академична длъжност “Доцент”, издадена на основание на АС10/16.06.2020 г., съм определена за член на Научното жури по процедура за конкурса за академичната длъжност „Доцент“ в професионално направление 3.8 Икономика (Световно стопанство и международни икономически отношения – международни финанси и международна търговия).

С решение на първото заседание на журито от 08.07.2020 г. съм избрана за негов председател и въз основа на това следва да изготвя рецензия по конкурса.

Изготвената рецензия е въз основа на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав на Р България, Правилникът за неговото прилагане и Наредбата за развитието на академичния състав на НБУ.

Съгласно законовите разпоредби и изтичането на легитимния срок, е налице единствен кандидат - гл. ас. д-р Иrena Петрова Николова.

I. Оценка за съответствие с минималните национални изисквания и изискванията на Нов български университет.

Представените за рецензиране документи на кандидатката за „Доцент“ по професионално направление 3.8.Икономика, научна специалност „Световно стопанство и международни икономически отношения – международни финанси и международна търговия“ д-р Иrena Николова са точни, ясни и прилежно предоставени в подходящ вид, който отговаря на ЗРАСРБ, Правилника за неговото прилагане и Наредбата за развитието на академичния състав на НБУ.

Представените за рецензиране научни публикации са разпределени, както следва:

- ❖ хабилитационен монографичен труд;

- ❖ две студии;
- ❖ 17 статии и научни доклади;
- ❖ 2 учебника – един самостоятелен и един в съавторство.

Основен труд в конкурса е хабилитационния монографичен труд, който се отличава от докторантския труд на кандидатката.

Всички представени публикации са одобрени, тъй като и те са напълно различни от дисертационния труд, което всъщност дава основание и е предпоставка именно за това одобрение. Кандидатката е доразвила своите научни идеи в горепосочените публикации, и те са по-задълбочени, отлично структурирани и прецизирани, което е от първостепенно значение за заемането на академичната длъжност “доцент”.

По отделните групи показатели може да се направи следния анализ:

- ❖ В група А напълно изпълнено изискване за получаване на изискуемите 50 точки.

- ❖ В група В напълно изпълнени изискуемите 100 точки.
- ❖ В група Г също е покрито изискването за 200 точки.
- ❖ В група Д също е покрито изискването за 80 точки.
- ❖ В група Е са налице изискуемите 125 точки.
- ❖ В група Ж са налице изискуемите 135 точки.
- ❖ В група З са налице 110 точки.
- ❖ В група И са изпълнени 150 точки.

Общийт брой на точките, които осигуряват посочените публикации е 510 при минимално ниво – 400 точки.

Успоредно с това НБУ има допълнителни изисквания и критерии за заемането на академичната длъжност “доцент”. Кандидатката гл.ас.д-р Иrena Николова е изпълнила тези допълнителни критерии. Впечатление правят не само допълнителните публикации, но и лекциите, които кандидатката е изнасяла на чужд език на чуждестранни студенти, подготовката и участието в семинари, конференции, нови програми в НБУ.

Въз основа на предоставените публикации може да се обобщи, че кандидатката д-р Иrena Петрова Николова е преизпълнила изискванията за заемането на академична длъжност “доцент”, съгласно чл.26, ал.2 от ЗРАСРБ и Наредбата за развитието на академичния състав на НБУ.

За да се направи този анализ, следва да се подчертава отличното и прилежно представяне на информацията от страна на кандидатката, което значително улеснява изгответянето на рецензията. Този факт заслужава адмирации и още веднъж потвърждава редица положителни качества на кандидатката.



II. Изследователска (творческа) дейност и резултати

1. Оценка на монографичния труд, включваща оценка на научните и научно-приложните приноси на автора.

Кандидатката гл.ас.д-р Ирена Петрова Николова участва в настоящия конкурс със самостоятелен монографичен труд на тема “Валутният риск в икономиката: теоретични и практико-приложни измерения”, издаден от НБУ през 2018 г. в обем на 379 страници. Монографията е рецензирана от двама рецензенти: акад. И. Попчев, д.н. (БАН) и доц. д-р В. Йоцов (УНСС/БАН). По отношение на изискването на обем и цялостност монографията напълно отговаря на критериите за подобен род разработки.

Впечатление прави обстоятелството, че за първи път в страната, според кандидатката се издава монография по въпросите на валутния риск. Този факт предизвиква даването на положителна оценка за смелостта на гл.ас.д-р Ирена Николова да се „гмурне“ в дълбоките води на тази специфична тематика.

Като цяло монографията се основава както на изследванията на автора, така и на проучванията на други учени и специалисти в България и други държави. По своята същност хабилитационния монографичен труд е своеобразен израз на детайлно разглеждане на мястото на валутния риск в съвременната икономика и неговите проявления на макро-, мезо- и микроикономическо ниво. Отлично като замисъл и реализация.

Не по-маловажно впечатление от научно – изследователска гледна точка прави и фактът, че в монографията се разглеждат връзката между отделните видове валутен риск и рисковете във външната среда, както и правната рамка на съществуващите регулатии в света, в Европейския съюз и в България.

Научните и научно – приложните приноси на монографичния труд са синтезирани по следния начин:

- ❖ Анализиране на рисковете, взаимодействащи си с валутния на отделните икономически нива и се проследява връзката между тях с оглед на влиянието на икономическата среда върху отделните участници;
- ❖ Систематизиране на действащите регулатии за валутния риск в света (наднационално), както и в европейското и в националното законодателство, което дава възможност и на други изследователи и студенти да ползват наличната информация и да надграждат своите знания в тази област;
- ❖ Анализиране развитието на валутнокурсовите колебания в историческа ретроспектива за систематизирането на настоящите проявления на валутния риск от 19 век досега. Еволюцията на Европейския икономически и паричен съюз и съпътстващите го валутнокурсови колебания на водещите европейски валути, които



НОВ БЪЛГАРСКИ УНИВЕРСИТЕТ

са в основата на еврото днес, се анализира за период от 200 години от момента на въвеждане на Златния стандарт.

❖ Систематизиране на причините за възникване на валутнокурсовите изменения, наред с актуални въпроси за икономическите кризи и следващите ги процеси на възстановяване на международната търговия и финанси, и извеждане на основните проблеми и възможните изходи за Еврозоната.

❖ Анализиране на процесите, свързани с валутния риск и валутната система в България от 1878 г. досега, както и практико-приложните измерения на валутния риск. Наред с това се проследява еволюцията на Европейската валутна система и валутния риск в 32 Европа, а след това се представят съвременните предизвикателства пред еврозоната и България.

2. *Оценка на приносите в останалите приложени публикации (творчески изяви), направени след назначаването на академичната длъжност „гл. асистент“.*

В предоставената документация са представени и два учебника, които следва да се рецензират. Първият учебник със заглавие „Финансиране на международната търговия“ е самостоятелен и е издание на НБУ. Рецензенти на учебника са доц. д-р Стефан Стефанов (НБУ) и доц. д-р Ренета Димитрова (НБУ). В структурно и съдържателно отношение учебникът напълно отговаря на изискванията за написването на такъв.

Този учебник включва отделни теми като форми на финансиране и финансовите механизми в международната търговия; за правната рамка в действащото международно право и в националното законодателство; за рисковете в международната търговия на макроикономическо и микроикономическо ниво; за приложението на факторинга за малките и средните предприятия.

Научните приноси в учебника са:

❖ Представяне на правната рамка в действащото международно право и в националното законодателство за отделните форми на финансиране и за финансовите механизми в международната търговия;

❖ Представяне и систематизиране на рисковете в международната търговия на макроикономическо и микроикономическо ниво;

❖ Анализ на приложението на факторинга за малките и средните предприятия и неговото интегриране за учебни цели.

Другият учебник „Въведение във финансите“ е в съавторство с преподаватели от департамента „Икономика“ към НБУ. Учебникът е излязъл през 2019г. и е



НОВ БЪЛГАРСКИ УНИВЕРСИТЕТ

издателство на НБУ. Рецензенти на този учебник са проф. д-р Събина Ракарова и доц. д-р Станислава Георгиева.

За целите на рецензията, следва да отбележим, че гл.ас.д-р Ирена Николова има авторско участие в учебника в страниците 244-250 и 246-268, които включват теми като международен лизинг и международен факторинг, класификации и видове международна среда.

Реално, направените от кандидата изследвания по различни изследователски проблеми са от особено значение със своите изводи, препоръки и аналитичност по отношение както на теорията, така и на практиката. Няма разминаване между посочените цели и постигнатите резултати, което е доказателство за усърдието и аналитичното мислене на гл.ас.д-р Ирена Николова.

На следващо място, гл.ас.д-р Ирена Николова е представила за участие в конкурса и две студии: „Предизвикателства пред експортната политика на България след присъединяването в Европейския съюз“ и „Усвояване и контрол на средствата от европейските фондове“. Пъrvата е излязла през 2016г. и е в обем 27 страници, а втората е 43 страници и е излязла през 2014г. И двете студии са рецензиирани и имат своите научни приноси. Пъrvата студия е с основен акцент и научен принос анализиране на външната търговия на България от 1989 г. досега и представяне на възможностите пред експортната политика на страната в контекста на членството в Европейския съюз. Двете студии са достатъчно добре структурирани и анализират важни и актуални проблеми в сферата на икономиката.

Следват представените статии, за участие в конкурса. Научните приноси в отделните статии са свързани с:

- ❖ представяне на критичен анализ на общата търговска политика на Европейския съюз в контекста на процесите на протекционизъм и глобализация в световната икономика;
- ❖ разглеждане на външната търговия на България от 1989 г. досега и анализиране на водещите тенденции в търговията на страната.
- ❖ представяне на иновационните модели във външната търговия и анализиране на тяхното отражение и приложение в България.
- ❖ представяне на глобалните икономически рискове на Световния икономически форум и анализиране на някои от тях през призмата на външния дълг и задължнялостта в света.

Всички статии са публикувани в авторитетни издания и са посветени на тематики, които авторката задълбочава и доразвива през всичките години като изследовател.

Не на последно място са и докладите, които са публикувани в редица конференции – национални и международни. Докладите са с интересна насоченост



НОВ БЪЛГАРСКИ УНИВЕРСИТЕТ

и отново са в сферата, в която кандидатката прецезира своята научна дейност – финансови валутни рискове, търговска политика на ЕС, факторинг, Европейски паричен съюз, иновационни модели във външната търговия на България, бюджетна политика на ЕС.

3. Цитирания на кандидата от други автори.

За участие в конкурса кандидатката е представила 6 цитирания, които са напълно достатъчни, за покриването на предварително зададените критерии. Тези цитирания са както в рефериранi в световните бази данни издания, така и в нерефериранi издания. Тези цитирания осигуряват необходимите 80 точки.

4. Оценка на резултатите от участие в изследователски и творчески проекти и приложение на получените резултати в практиката.

Кандидатката в конкурса гл.ас.д-р Иrena Николова е участвала в редица проекти с реално получени резултати. Участието в проектите е следното:

Участия в проекти на Нов български университет по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2007-2013:

❖ Схема: BG051PO001-4.3.04 "Развитие на електронни форми на дистанционно обучение в системата на висшето образование", Проект BG051PO001-4.3.04-0037 - C0001 „Подобряване на качеството на дистанционното обучение на Центъра за дистанционно и електронно обучение към Нов български университет”, 2013- 2015, на длъжност "Ръководител на работна група" за изготвяне на Стандарт за мултимедиен електронен учебник на НБУ и приложения към него

❖ Схема: BG051PO001-3.1.07 „Актуализиране на учебните програми във висшето образование в съответствие с изискванията на пазара на труда“, Проект BG051PO001-3.1.07-0039 “Висшето образование по икономика – фундамент на икономиката на знанието”, департамент „Икономика“ НБУ, 2013-2015, на длъжност „Експерт за магистърска програма „Международен бизнес“

❖ Проект BG 051PO001-3.3.07-0002 „Студентски практики“, 2013-2015, на длъжност „Академичен наставник“

III. Учебна и преподавателска дейност

По отношение на учебната и преподавателската работа на кандидатката може да се оформи много положително мнение, както по отношение на отделните курсове които води в редовната, дистанционната и програмата от Университета в Шефийлд,



НОВ БЪЛГАРСКИ УНИВЕРСИТЕТ

така и по отношение на цялостната преподавателска програма. Ясно се вижда, че д-р Иrena Николова има достатъчна натовареност и учебна и преподавателска.

От 2015 година провежда регулярно онлайн консултации по учебния материал със студентите в дистанционна форма на обучение чрез Виртуална класна стая в съответните курсове в Мудъл. В курсовете в редовна форма и особено в дистанционна форма на обучение се включват и други интерактивни методи на обучение – конферентна връзка, чат, форум и др.

Участва активно в усъвършенстване на вече съществуващи и предлагане на нови програми и курсове.

Кандидатката е водила публични лекции от името на НБУ по покана на ВУ или престижни национални/ международни организации.

Общият брой успешно защитили дипломанти на кандидатката за периода 2013/2014 – 2018/2019 е 47, а броят рецензии е 35. Участието в комисии е 120, като броят на студентите е 303.

В преподавателската дейност акцент може да се постави върху броят аудиторни курсове, които са оценени от студенти. Той е 34, като средната оценка от всички курсове е 4,65, и няма курс с оценка под 4,00. Броят извънаудиторни курсове, които са оценени от студентите е 4, като средната оценка от всички курсове е 4,76, като няма курсове с оценка под 4,00.

Силно положително впечатление прави и фактът, че за съвместната програма на НБУ с Университета от Шефийлд, удовлетвореността на студентите от кандидатката от есенния семестър на 2018-2019 г. е 4,8 от 5,00, което е най-високият постигнат резултат за преподавател в България.

Д-р Николова е работила усърдно и със студенти по програма „Еразъм +“ от Германия, Португалия, Италия, Франция.

IV. Административна и обществена дейност

Кандидатката гл.ас.д-р Иrena Николова е член на на няколко икономически асоциации, рецензент е в списание International Journal of Economic Sciences, индексирано WEB OF SCIENCE. Този факт е важен за доказателство на изследователските качества на кандидатката.

Д-р Николова участва активно в академичната администрация на НБУ.

От 2007 г. до 2012 г., д-р Николова е департаментен координатор по програма „Учене през целия живот/ Еразъм“ за направления 3.8 Икономика, 3.7 Администрация и управление и 3.9 Туризъм, а след това и като програмен директор на МП „Международен бизнес“ (2009-2012) и МП „Управление на туризма“ РО и ДО (2012).

Участва активно и в колективни органи на управление на НБУ: тютор на студенти в съвместната програма на Нов български университет и Университет Шефийлд, от м. октомври 2019 г. – досега; тютор на студенти в Нов български университет, от м. октомври 2018 г. – досега; програмен консултант, бакалавърски програми, дистанционна форма на обучение, от м. октомври 2014 г. - м. септември 2017 г.: БП „Финанси“ ДФО о БП „Счетоводство и одит“ ДФО 29; програмен директор, бакалавърски програми, дистанционна форма на обучение: БП „Финанси“ ДФО, м ноември 2012 г. - м. септември 2014 г. БП „Бизнес администрация“ ДФО, м. ноември 2012 г. - м. септември 2014 г. БП „Маркетинг“ ДФО, м. февруари – м. октомври 2013 г.

Гл.ас.д-р Ирена Николова активно привлича студенти в различни творчески прояви в извън НБУ.

Няма наказания по КТ.

V. Лични впечатления от кандидата (ако има такива)

Познавам гл.ас.д-р Ирена Петрова Николова още от постъпването и като докторант в НБУ. Още в началото останах с отлични впечатления за д-р Ирена Николова като сериозен човек, колега и изследовател. Този факт не се промени през годините.

Намирам кандидатката за отговорен и дисциплиниран колега, който не се страхува да поема отговорност и да работи усърдно.

Сред научната общност и студентите кандидатката се ползва с авторитет.

VI. Мнения, препоръки и бележки по дейността и постиженията на кандидата

Бих препоръчала на гл.ас.д-р Ирена Николова да продължи да развива своята научна, изследователска и преподавателска дейност.

В заключение, бих искала да отбележа моята напълно положителна оценка за положените усилия, труд, изследователски и творчески дейности на кандидат гл.ас.д-р Ирена Петрова Николова.

Предлагам на уважаемите членове на научното жури по конкурса да изберат гл. ас. д-р Ирена Николова за заемане на академична длъжност „доцент“ по професионално направление 3.8 Икономика (Световно стопанство



НОВ БЪЛГАРСКИ УНИВЕРСИТЕТ

и международни икономически отношения – международни финанси и международна търговия).

Дата: 20.07.2020г.

Изготвил рецензията:

доц. д-р Надежда Димова